

DE VLUCHT Ludo Laagland

Aflevering1

Het was in de tijd toen de beesten nog spraken.

De geallieerde troepen waren in Normandië geland en hadden de bevrijding van West-Europa aangevat. De Duitsers, een verhouding van één tegen tien, verdedigden zich met de moed der wanhoop. Zij konden echter “Das Kapital” niet tegenhouden. Reeds een week waren in Vlaanderen de wegen gevuld met terugtrekkende Duitse legereenheden, afgematte en naar vrede smachtende soldaten. Brussel en Leuven waren bevrijd en er werd door de Duitsers achter het Albertkanaal een nieuw front gevormd. Er deden fantastische verhalen de ronde over S.S.-soldaten die er zich genesteld hadden. Zij wilden het vel van de beer zo duur mogelijk verkopen. Het rommelend trommelvuur der geallieerde kanonnen was uit het Westen langzaam naderbij gekomen. Gierende Mosquito's hadden onbarmhartig en aanhoudend de Duitse troepentransporten gemitrailleerd. Uitgebrande tanks en legervrachtwagens lagen her en der verspreid onder de stukgeschoten bomen naast de wegen. En plots daalde een beklemmende stilte over de streek waaruit de vijand was verdwenen en waarin de bevrijders nog niet waren aangekomen. Ook het gebulder der kanonnen verstomde. Mens en natuur hielden hun adem in. Men vertoefde als het ware in een niemandsland.

Het was een akelige tijd geweest de laatste maanden. Toen het duidelijk werd dat de Duitsers de grote match niet zouden winnen, verhevigde het verzet zijn activiteiten en vergrootte zijn ledenaantal. Vele kat-uit-de-boom-kijkers en wit-zwarte windhanen traden alzo om vijf voor twaalf nog in de weerstand en schoten plots met veel lawaai en met geveinsde geestdrift het vaderland ter hulp.

Echte en vermeende collaborateurs werden achter hoek en kant verraderlijk neergeknald. Hier en daar ook een geïsoleerde Duitse soldaat.

Oorlogsburgemeesters kregen in hun eigen gemeentehuis hun doodvonnis en de uitvoering ervan aangeboden. Boerderijen en postkantoren werden overvallen voor voedsel en voor geld. Ook de tegenterreur van de “zwarten” draaide op volle toeren. Er heerste een klimaat van angst en terreur. Te meer daar de Geallieerden hun bombardementen op steden en andere doelwitten hadden opgedreven. De mensen sliepen 's nachts in hun kelder of in open veld, om aan de bommen en de kogels te ontkomen. Sommige collaborateurs waren met vrouw en kinderen naar Duitsland uitgeweken. De ordestrijdkrachten hadden praktisch zichzelf ontbonden doordat vele officieren eveneens naar Duitsland waren gevlucht. Rijkswacht en Politie waren zo

goed als ontmand, zodat het land overgeleverd was aan de dictatuur van de straat. In afwachting dat de bevrijders uit het Westen ter plaatse verschenen, werden Paal en omgeving bezet door een tastbare stilte die zelfs de vogels zwijgen deed. Was het de stilte voor de storm?

Onverwachts verschenen aan de gevels der huizen, doorheen de daken van afgelegen boerderijen, en zelfs aan de windmolenwieken, flapperende Belgische vlaggen. Er brak in het centrum van het dorp een juichend geschreeuw los, een duizendmondige zegekreet. De eerste ratelende tanks van de aanbeden bevrijders arriveerden er.

Dit nieuwe leger werd weldra een onstuitbare vloed van soldaten en materiaal die zich in de volle breedte van het vlakke land verspreidde.

Nieuwsgierig stond ik met vader, broer en zus in het tuintje voor ons huis toe te zien en de situatie te bespreken. Het was middag. Moeder, die ons daarnet was komen verwittigen dat het eten klaar stond, leek nu ineens meer aandacht te hebben voor Amerika en Groot-Brittannië dan voor haar kookpotten en bleef ons gezelschap houden.

Van hier uit – want wij woonden in het open veld buiten het dorp – hadden wij een klare kijk op de grote baan Diest-Beringen, waarover, een honderdtal meters hier vandaan, de militaire colonnes oostwaarts trokken.

We waren blij: we zagen de oorlog op zijn laatste benen lopen. De onoverwinnelijke vijand lag op zijn rug.

De hele voormiddag had ik, in de treurwilg naast ons huis, nog op mijn banjo zitten spelen: “Kempeland”, “Des winters als het regent” en “Anne-Marieke waar gaat gij naartoe?” – Uit pure blijdschap om de eindelijke vrede.

“Vooruit, kom nu maar vlug eten,” zei moeder. Maar plots deed het droog geratel van een mitraillette ons opschrikken. Op hetzelfde ogenblik zagen wij een groep gewapende weerstanders over het kaalgeschoren korenveld naar ons toekomen. Instinctief zochten wij beschutting achter de gevel. Vader liep de boomgaard in. Moeder, met mijn broer en zus, vluchtte naar binnen. Ik trachtte hen nog tegen te houden en hen in allerijl te overhalen om met mij en vader de bossen in te vluchten die amper 500 meter verder lagen.

Moeder wilde echter het huis niet meer uit. Dus besloot ik bij haar te blijven. Ik sloot de deur achter mij en liet haastig de rolluiken neer. Onze Duitse herdershond begon vervaarlijk te blaffen. Hij rook onraad.

Op het punt dat ik de trap wilde opstormen, om het jachtgeweer te halen dat boven achter de kleerkast stond, vloog er een kogel dwars door de achterdeur en boorde

zich zonder pardon in de muur er vlak tegenover. Het werd echt warm nu en wij vluchtten de kelder in. Slechts een mager straaltje licht dat door de spleet van het keldergatdeksel viel, deed het wit van onze ogen even oplichten.

Enkele ogenblikken bleef het binnen en buiten doodstil. Dan hoorden wij aarzelende voetstappen. Men had wellicht de rolluiken horen neervallen, maar wist niet waar en hoe wij ons verscholen hielden.

Blijkbaar hield men ons voor een heel gevaarlijke familie, vermits men er een tiental zwaargewapende mannen op afstuurde. Om ons aan te houden? Of ons te liquideren? Rooskleurig zag de zeer nabije toekomst er voor ons niet uit.

In feite hadden wij enkele dagen geleden met de Duitsers ook mee naar het Oosten kunnen vluchten lijk zovele anderen. Maar waarom? Wij hadden geen enkele landgenoot iets in de weg gelegd, niemand verklikt en zelfs geen Duits liedje gezongen. Evenmin hadden wij ons in die vier jaar bezetting rijk gemaakt op de rug van onze medeburgers, zoals vele smokkelaars deden die op twee paarden hadden gewed en die nu aan de zijde van de bevrijders stonden. Ja, wij waren Vlaamsgezind. Maar mocht een Belg, volgens zijn eigen grondwet, geen persoonlijke mening hebben?

In elk geval, het was hier helsdonker in die kelder. Wij stonden met ons vieren zwijgzaam bijeengedruimd en luisterden. Moeder bad, in alle stilte. Het gebed was haar veilige bliksemafleider.

Plots hoorden wij gekraak en gerinkel van glas en tegelijkertijd boven onze hoofden een geweldige slag die het betonnen keldergewelf daveren deed als bij een aardbeving. Ze hadden met een soort balk het rolluik en het venster van de keuken ingebeukt en de zware vooroorlogse Singer-naaimachine die er achter stond, omgeduwd. Ongeveer op hetzelfde ogenblik beukte men de voordeur in en sprongen enkele aanvallers naar binnen.

“Daar! Staf De Clerck, begot!” hoorden wij iemand roepen.

Staf De Clerck was de leider van het V.N.V., dat wil zeggen van het Vlaams Nationaal Verbond, een collaborerende organisatie. Maar “Staf De Clerck” die zij onverwacht dachten te ontdekken, was een heel andere Staf. Het was een door mij geschilderd portret van Pietermenneke, een zonderling, een gebaarde analfabeet uit ons dorp, die zoveel van politiek en oorlog afwist als een konijn van sokken breien. “Politiek” en “Oorlog”, zei hij trouwens altijd.

Wordt vervolgd